

MANIBELA

“Wag mong sayangin. Ito na ang huling pagkakataon mo.” Tumingin ito nang tuwid sa kaniyang mga mata. “Bago lang tayo bumabawi sa biyahe, panay purnada pa.”

Tumango siya. “Salamat ho, Sir.” Saka marahang tumayo at tinungo ang pinto palabas sa opisina ng iyon. Marahan siyang naglakad palayo at minsan pang nilingon ang opisina bago nagtuloy sa munting kantina ng kanilang terminal.

Nangangalahati na ang kaniyang kape nang dumating at tabihan siya ng isang kasamahan. “Ano, pare, pinagbigyan ka ba ni Boss?”

Hindi umimik at tumango lamang siya.

“Mabuti, mabuti.” Tinapik-tapik siya nito sa balikat. “Ingat na lang tayo lagi sa daan, pare. Alam mo naman ang kumpanya, basta nagpaluwal, markado ka!” Tinungo nito ang counter upang umorder ng makakain.

Tumayo na rin siya at sumensyas ng pamamaalam. Narinig niyang tinawag na ng dispatcher ang numero at biyahe ng bus na minamaneho niya. Nakita niya ring kumakaway na ang kaniyang partner na kundoktor.

Inaapuhap niya ang sigla sa kaibuturan ng kaniyang sarili.

Napabuntong-hininga pa nang gagapin ang manibela at silipin ang rear mirror ng sasakyan. Pinaandar niya ang makina at banayad na pinatakbo ang behikulo palabas ng terminal.

Tahimik siya sa buong biyahe. Napansin iyon ng partner niya. Sumimple ito ng bati nang makapaningil na sa mga pasahero. “Buti na rin, brad, binigyan pa tayo ng isang pagkakataon.” Nakatingin ito sa daan habang nagsasalita. “Ilang buwan tayong gutom at walang-kita. Akala ko’y masisibak pa tayo agad.”

Nanatili siyang walang-kibo. Nasa kalsada ang kaniyang paningin, ngunit wala roon ang kaniyang diwa. Nagsalimbayan sa utak niya ang serye ng mga pangyayaring naganap sa buhay niya. Sampung taon siyang drayber ng trak sa isang oil company sa Saudi. Nasa Pilipinas siya nang kumalat ang peligrong pandemyang kinaharap ng mundo. Hindi na siya muling nakabalik. Nang payagan na ang mga biyaheng papasok at palabas ng bansa, sinubok niyang mag-apply ulit nang ilang ulit ngunit hindi na talaga siya sinuwerte. Bukod sa nawalan ng hiring sa dating kumpanyang pinapasukan niya, nagkaproblema rin siya sa kaniyang medical. Natakot siyang baka masilip iyon o kung makalusot ma’y salakayin naman siya ng sakit at sa ibang bansa pa abutan. Minabuti niyang magbakasakaling dito na lang magtrabaho sa Pilipinas.

Sinaka niya ang kapirasong lupa na nabili niya sa kanilang bayan sa Sta. Rosa. Ngunit hindi siya kumita. Luging-lugi at nagkautang pa siya nang salantain ng isang malakas na bagyo ang gitnang Luzon noong nakaraang taon. Naubos na ang kaniyang kaunting ipon. Sabay-sabay pang nagkokolehiyo ang kaniyang tatlong anak, nasa hayskul ang dalawang mas nakababata. Nag-aplay siya sa bus company na iyon. Suwerteng natanggap dahil maraming drayber ang hindi na bumalik sa trabaho. Ngunit nakatatlong buwan pa lang siya, marami-rami nang naging aberya. May mga linggong hindi siya nakabiyaha dahil may ibang pinabiyaha sa kaniyang minamanehong bus. Noong nakaraang buwan ay pinahinto na naman ang bus company nila at pinagbawalang makabiyaha pa-Maynila. Hinala ng management, pinepersonal sila ng ilang matataas na nakaupo sa LTFRB. Ayon sa alingasngas, politika at personal na interes. Sabi’y may ilang nakaposisyon na nagmamay-ari rin ng mga bagong linya ng P2P ngayon, na

silang kumokopo sa kita, lalo na kung hindi nga nakakabiyahe ang lahat ng provincial bus. Noong isang linggo ay tinikitan siya ng enforcer ng MMDA dahil sa pagkakagitgitan sa lansangan. Alam niyang wala siyang violation. Kamakato'y kinukuha naman ng isang enforcer ang kaniyang lisensya—beating the red light, overloading, at nakapagbaba pa raw siya sa di tamang babaan.

Lahat iyon ay hindi totoo, alam niya. Nang abutan ng pera ng kaniyang partner ang enforcer ay pinayagan na silang makaalis at hindi na kinuha ang kaniyang lisensya.

“Nako, brad, hayan na naman ang mga bugok na MMDA!” Bigla siyang natauhan sa narinig. Malayo-layo pa sila ay kitang-kita niyang kumukumpas-kumpas ang isang enforcer. Pinatatabi sila sa anyo ng paninita. Napansin niyang pinalampas ang ilang bus na kanilang sinusundan. Ano na naman ang violation niya? Yamot na gumilid siya sa daan.

“Lisensya!” malakas ang tinig ng enforcer.

“Ano hong violation ko?” namukhaan niya ito. Ito rin ang sumita sa kaniya noong nakaraan. Humigpit ang hawak niya sa manibela.

“Dikit-dikit, tayuan na naman ang mga pasahero n’yo!” pasinghal na sabi. “Saka, di ba, bawal na kayong bumiyahe rito?” Sinundan ng nakaiinis na halakhak.

Tinapak-tapakan niya ang silinyador at baha-bahagyang bumuga-buga ang tambutso.

“Hoy! Lisensya!”

Ikinambiyo niya nang paatras ang transmission, pinaangil-angil ang silinyador, at minaniobra pakanan ang manibela, pagawi sa gitna ng kalsada. Napaatras ang sumisita sa kaniya. Wala-sa-loob itong tumawid papunta sa kanilang post sa kabilang gilid ng kalsada.

“Hoy, gago! Lisensya mo! Sasamain kayo ke Tsip!”

Bigla niyang pinaangil ang makina at diniinan ang silinyador.

abro